

CYKL | FILMOWE PODRÓŻE
GRUPA WIEKOWA | KLASY 1–3 SP

ANALIZA PSYCHOLOGICZNA

opracowanie: Alicja Moderau

FILM | „Katak. Podwodna przygoda”, reż. Christine Dallaire-Dupont, Nicola Lemay

Podwodna przygoda to historia Kataka, przedstawiciela gatunku białuch, który wyrusza na wyprawę poszukiwawczą. Młody ssak chce udowodnić, że jest wystarczająco dojrzały i samodzielny, by podołać wyzwaniom i odnaleźć legendarnego dziadka. Po drodze spotyka nowych znajomych, którzy uczą go, czym jest wartość przyjaźni, rodziny oraz wytrwałości. Animacja przedstawia tematy bliskie odbiorcom w wieku wczesnoszkolnym i jest dostosowana do ich możliwości podtrzymania uwagi, koncentracji oraz angażująca na adekwatnym poziomie emocjonalnym.

TEMATY DO OMÓWIENIA

Samodzielność – w stronę dojrzałości

Przyjaciele czy rodzina? Dylematy separacyjne

Historia mojej rodziny. Co wiem o moich przodkach?

Kryzys klimatyczny

Samodzielność – w stronę dojrzałości

Katak jest przedstawicielem białuch – gatunku, u którego oznaką dojrzałości jest zmiana koloru ubarwienia z ciemniejszego na biały. Bohater, w odróżnieniu od swoich kolegów, nadal pozostaje szary. Staje się z tego powodu obiektem drwin, przez najbliższych postrzegany jest wciąż jako maluch i sam zaczyna kwestionować swoją dojrzałość. Żeby udowodnić sobie i innym, że jest już dość dorosły, wyrusza w niebezpieczną, samotną podróż. Okres wczesnoszkolny to czas początków dojrzewania. Naturalnie występujące różnice w tempie dorastania powodować mogą u dzieci dyskomfort i niepewność. Podobnie, odmienny jest czas osiągnięcia autonomii: jedni młodzi ludzie są na nią gotowi wcześniej, inni później; niektórzy mają szansę wykazać się opieką nad młodszym rodzeństwem, samodzielnymi powrotami ze szkoły czy przygotowywaniem się do niej, robieniem zakupów lub innymi obowiązkami domowymi. Okres preadolescencji często wiąże się z poczuciem niezależności i chęcią udowodnienia jej, dlatego młodzi widzowie z łatwością mogą utożsamić się z dylematami Kataka. Warto

omówić z dziećmi, czy znają towarzyszące bohaterowi uczucia i jakie mają pomysły co do radzenia sobie z nimi. Refleksja nad działaniami nieustraszonego wala białego może pogłębić zrozumienie, czym jest odwaga, samodzielność i autonomia, a gdzie zaczyna się lekkomyślność, brawura i niebezpieczeństwo. Kolejnym wątkiem, który warto dotknąć, jest różne tempo zmian w zakresie osiągnięcia dojrzałości. Zmieniające się ciało, nowe obszary zainteresowań, nieznanne dotąd przeżycia związane ze zmierzaniem ku adolescencji – to wszystko może młodych ludzi niepokoić, przerażać, czy stawać się źródłem porównań z rówieśnikami. Wskazanie, jak różnorodnie przebiega pokwitanie, i że nie powinno to być obszarem do lęku czy drwin, można oprzeć na zawartych w filmie przeżyciach młodego Kataka.

Pytania:

Co to znaczy być dorosłym? Czy każdy dojrzewa w tym samym tempie? Jak to było w przypadku Kataka? Co czuł, kiedy nie zmienił koloru jak jego rówieśnicy? Co dało mu wsparcie babci, która wierzyła w jego samodzielność? Jak można wykazywać się niezależnością i odpowiedzialnością na co dzień?

Przyjaciele czy rodzina? Dylematy separacyjne

Białuchy to zwierzęta społeczne. W filmie pokazano, że stado potrafi wspierać się w przetrwaniu trudnych warunków, jak ataki drapieżników czy utrata członka rodziny. Jednak młody Katak podejmuje wyprawę samodzielną – stając się symbolem dążeń separacyjnych, wspólnych wielu preadolescentom. W okresie wczesnoszkolnym podejmowane są pierwsze większe próby dążenia do oddzielenia się od rodziny. Obiektem zainteresowania stają się głównie rówieśnicy, a kreowanie własnej roli w ich grupie jest nieraz ważniejsze niż bliskość z rodzicem. Na przykładzie wyprawy Kataka można normalizować młodym widzom ich chęć oddalania się od opiekuna i dążenie do autonomii, przy jednoczesnej potrzebie pozostawania w bezpiecznej więzi z rodzicem oraz korzystaniem z jego wsparcia. Wybór między swoimi pomysłami, a tymi oferowanymi przez rodzinę jest dla wielu dzieci źródłem niepokoju i wyrzutów sumienia. Dylemat w rodzinie rekinów – inne poglądy córki i ojca – prowadzi do tragicznych skutków. Do ich zjednoczenia dochodzi poprzez wyrażenie uczuć, niezmiennych, nawet jeśli dziecko wyznaje inne wartości niż rodzic. Przekazanie młodym odbiorcom prawdy o bezwarunkowej – nawet pomimo konfliktów – sile rodziny może być wyzwalające od lęku przed utratą i odtrąceniem.

Pytania:

Dlaczego rodzina rekinów pozostawała w konflikcie? Dlaczego Katak wybrał samodzielną wyprawę? Co nim kierowało? Czy rodzina odrzuciła Kataka mimo jego decyzji, czy wspierała go? Jak zakończył się spór rekinów? Czy wybór między rodziną i przyjaciółmi jest łatwy?

Historia mojej rodziny. Co wiem o moich przodkach?

W opowieści o podwodnym świecie pojawia się wątek tajemnicy – oddzielonego od reszty rodziny słynnego dziadka. Wspomnienia snute w historiach babci stają się inspiracją dla młodego ssaka do wyruszenia na wyprawę, mającą na celu nie tylko udowodnienie niezależności, ale także odkrywanie własnej tożsamości. Często poznanie korzeni swojej rodziny staje się okazją do poznania siebie samego. Rozbudzanie u dzieci ciekawości dotyczącej przeszłych dziejów rodu może rozpocząć przygodę pełną fascynujących odkryć. Tworzenie drzewa genealogicznego może być również szansą na wzmacnianie relacji z żyjącymi członkami rodziny, a zebranie ich doświadczeń, przemyśleń i wspomnień poszerzy narrację o swoim miejscu w świecie. Dla Kataka wiedza, że późne dojrzewanie było także udziałem jego dziadka, przyniosła ulgę. Patrząc na jego dokonania, młody bohater uwierzył w siebie i swoją sprawczość. Ten wątek stanowić może zachętę do podzielenia się swoimi refleksjami o własnych niepokojach i obawach wśród młodych odbiorców przygód Kataka.

Pytania:

Dlaczego warto znać historię swojej rodziny? Dlaczego spotkanie z dziadkiem było dla Kataka takie poruszające? Co to jest drzewo genealogiczne? Jak je można zrobić?

CC BY-NC-ND: uznanie autorstwa – użycie niekomercyjne – bez utworów zależnych 3.0 Polska

Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

Kryzys klimatyczny

Obecnie w mediach coraz głośniej mówi się o zmianach klimatu, które zarówno dzieją się na oczach współczesnych ludzi, jak również będą udziałem kolejnych pokoleń. Dla dzieci w młodszych klasach podstawówki coraz bardziej osiągalne jest zrozumienie, z czym wiązać mogą się te zmiany i jak będą wpływać na ich życie. Historia Kataka i spotykanych przez niego zwierząt dobitnie pokazuje, jak zmiany klimatyczne wpływają na dziką faunę i florę. Poprzez antropomorfizację zwierzęcych bohaterów łatwiej jest dzieciom empatyzować z nimi. Utrata własnych stałych miejsc zamieszkiwania, ginące gatunki stają się niemal osobistym, namacalnym przeżyciem dla widza. Dzięki temu można prowadzić wraz z dziećmi refleksję na temat ruchów proekologicznych oraz budować postawę zaangażowania w tematy klimatyczne. Warto wskazywać, jakie realne konkretne działania mogą podejmować nawet najmłodszy, by sprzyjać „zdrowiu” planety: rozpoczynając od wyborów żywieniowych, przez postawę zero waste, do segregacji śmieci.

Pytania:

Dlaczego białuchy musiały zmienić miejsce zamieszkania? Co sprawiło, że pani dorsz była samotna? Co to są zmiany klimatyczne? Jak możemy działać na rzecz ekologii?